

NOTISER

Nils-Arvid Bringéus: *Livets högtidsdagar*. Carlsson Bokförlag, Stockholm 2007. 332 s., ill. ISBN 978-91-7331-088-8.

Nils-Arvid Bringéus har under sin långa forskargärning vid flera tillfällen gett ut publikationer som handlar om livets högtider. Boken *Livets högtider* utkom första gången 1987, men har nu bearbetats och utvidgats något. Det är en volym som ger en god översikt över de mest centrala högtiderna i människolivet. Här behandlas allt från födelse och dop till konfirmation, bröllop och begravning. Det finns även flera kapitel som vittnar om att den senmoderna eran skapar nya högtider och ritualer i våra liv. Till dessa hör kapitlet om partnerskap och separationsritualer. Denna ”uppdatering” är välkommen och gör att boken känns aktuell samtidigt som den har ett historiskt perspektiv. Värdefull är också slutdiskussionen i det sista kapitlet, ”Perspektiv på livets högtider”.

Det finns en mängd högtider och ritualer i vårt mångkulturella samhälle idag och alla kan givetvis inte beskrivas i en och samma bok; vissa avgränsningar är nödvändiga. Författaren påpekar också mycket riktigt att flera fester, högtider och ritualer är värda separata studier, t.ex. olika invandrargrupperns festfirande eller olika delkulturers introduktionsriter och examensfester. Men till livets högtider räknas i denna bok ”de högtidstillfällena som varit och är gemensamma för hela det svenska folket” (s. 7). Man kan kanske fundera på vilka som tillhör ”hela det svenska folket”, men en sådan fråga kräver även den en separat och ganska omfattande utredning. Det är emellertid inte syftet med denna bok.

Livets högtidsdagar är en bok som är läsvärd av flera skäl. Först och främst behandlar den ett område som har ständig aktualitet; de flesta av oss är bekanta med flera av de högtidsdagar och gränsovergångar som här beskrivs. Det finns också ett allmänt intresse för dessa gränspassager i livet. Vidare är bokens historiska perspektiv en tillgång och häri ligger också den etnologiska hallstämpeln. En högtid, sed eller tradition måste analyseras i både ett historiskt och ett samtida perspektiv för

att vi skall bli varse såväl kontinuitet som nyskapande och förändring. Slutligen är boken skriven på ett sätt som gör den lättillgänglig för en intresserad allmänhet, men även användbar i undervisningssammanhang. Det rikhaltiga illustrationsmaterialet är naturligtvis också en tillgång.

Birgitta Meurling, Uppsala

Arne Biörnstad: *Stockholms korgmakare*. Nordiska museets förlag, Stockholm 2009. 204 s., ill. ISBN 978-91-7108-526-9.

Hos vänner såg jag nyligen denna bok. På omslaget avbildas ingången till en korgmakareverkstad i Gamla stan fotograferad år 2000. För fem år sedan sökte jag kontakt med innehavaren utan att lyckas. Jag hade då själv börjat binda korgar och letade materialleverantör.

Under några timmar satt jag helt fångslad av denna bok som beskriver korgmakarna i Stockholm från 1700-talet och framåt, och samtidigt en förgången tid. Författaren, Arne Biörnstad, är förutvarande intendent vid Nordiska museet och har haft ansvar för korgsamlingen där. Han berättar medryckande om hur hans intresse för korgmakeriet väcktes.

I boken beskrivs hur hantverkare på 1700-talet kommit från kontinenten och satt upp verkstäder för bl.a. möbeltillverkning och hatttillverkning. Korgnärigen har i Stockholm aldrig varit särskilt omfattande. Fiskekorgar, barnkassar, förningskorgar, klädkorgar, klövjekorgar, koffertar, ostkorgar, såkorgar, kolkorgar, kålkorgar tillverkades ute i landet och såldes på torg och marknader av kringvandrande försäljare. I Kommerskollegiums och Hallrättens i Stockholm arkiv har Biörnstad kunnat följa hantverket från 1740. Många korgmakare var inflyttade tyskar och finns upptagna i Tyska kyrkans in- och utflyttningslängder från 1840-talet. I Stockholms adresskalender finns korgmakare från 1830-talet. I Stockholms stadsarkiv har uppgifter hämtats från De blindas förenings annaler, fabriksberättelser och kyrkoarkiv.

På basis av dessa uppgifter beskriver Biörnstad korgmakarnas liv och verksamhet. Foton på korgmakare i verkstäder och på fritiden på Gärdet levandegör dessa människor från början av 1900-talet och fram till våra dagar. Med ett rikligt bildmaterial från kataloger belyses modeströmmarna inom korgmakeriet. Jag minns från min tidiga barndom korgstolen Nollan även kallad 110an, som min morfar fått på sin 50-årsdag 1943. Den knarrade så speciellt.

Ett kapitel handlar om produktion av korgar, korgmöbler, material, teknik och verktyg från A till Ö. I förteckningen över korgmakarna finner jag en besläktad man från Anderslöv, som drev korgmakeri i Drakens gränd till 1973.

För den som är intresserad av Stockholms historia, korgmakeri och hantverkstraditioner ger denna bok stimulerande läsning.

Brita Jonsson, Stockholm

Björn Höglund: *Alla spelar spel. Sällskapsspelens historia*. Historiska Media, Lund 2009. 191 s., ill. ISBN 978-91-85873-77-7.

När jag läste Merete Mazzarellas *När vi spelade Afrikas stjärna* undrade jag vad det var för slags spel de spelade

som var så omtyckt. Nu vet jag att det vanligaste namnet i Sverige är Den försvunna diamanten. Spelet konstruerades i Finland för över 50 år sedan och är mycket populärt i de nordiska länderna, enligt Björn Höglund, och är översatt till många språk. Spelet innehåller spänning, resor och rikedom.

Boken inleds med beskrivningar av några antika spel; man får t.ex. veta att vårt fiaspel började spelas i Indien för nästan 2000 år sedan. Pachisi, som det kallas i Indien, är fortfarande ett av de populäraste spelen där. Så småningom kom det till Europa och 1896 togs ett patent i England under namnet "ludo", jag leker.

I boken får man bl.a. veta mer om olika tärningsspel, frågesportspel som Trivial Pursuit och Geni samt som avslutning något om tv-spel, som introducerades i Sverige på 1970-talet.

Monopol, som länge varit populärt, lanserades i Sverige 1935, då många som på ett eller annat vis upplevt lågkonjunkturen och börskraschen på 1930-talet längtade efter rikedom.

Boken avslutas med ett spelregister där man kan slå upp olika spel och läsa mer om deras bakgrund.

Margareta Tellenbach, Bjärred